

NACRT ZAKONA O BESPLATNOJ PRAVNOJ POMOĆI

I. OPŠTE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se pojam, vrste i oblici besplatne pravne pomoći, osnovna načela funkcionisanja sistema besplatne pravne pomoći, pružaoci i korisnici besplatne pravne pomoći, registar pružalaca, postupak ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć, finansiranje sistema besplatne pravne pomoći, prekogranično ostvarivanje prava na pravnu pomoć, kontrola kvaliteta pružene besplatne pravne pomoći, nadzor nad primenom ovog zakona i prekršajna odgovornost za povredu zakonskih odredbi.

Cilj zakona

Član 2.

Cilj ovog zakona je da se svakom licu obezbedi pravo na delotvoran i jednak pristup pravdi, u skladu sa načelima vladavine prava i ravnopravnosti pojedinaca u postupku pred sudom, organom uprave ili drugom organu javne vlasti i Ustavnim sudom pred kojima se ostvaruju ili štite pojedinačna prava, obaveze i interesi.

Značenje izraza

Član 3.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

- „opšta pravna informacija” je opšta informacija o uređenju određene pravne oblasti, odnosno načelno uputstvo o načinu i nadležnim subjektima odlučivanja o pojedinačnom pravu, obavezi ili na zakonu zasnovanom interesu u postupku pred sudom, organom uprave ili drugim organom javne vlasti,
- „početni pravni savet” je opšta informacija koja se odnosi na pravni status korisnika besplatne pravne pomoći, pravnu regulativu u konkretnoj stvari, razlog za pokretanje postupka, tok, pravila i troškove postupka, način postizanja mirnog rešenja spora, način izvršenja odluke ili ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć,
- „pravni savet” je pružanje detaljnog objašnjenja i uputstva o načinu i mogućnosti rešavanja pravnog pitanja u konkretnoj pravnoj stvari koje se odnosi na pravo, obavezu ili interes korisnika besplatne pravne pomoći zasnovan na zakonu, osim ako je u pitanju objašnjenje o sudskom postupku, postupku pred ustavnim sudom, kao i drugostepenom upravnom postupku;
- „sastavljanje isprave” je popunjavanje formulara i pisanje podnesaka u prvostepenom upravnom postupku,
- „sastavljanje podneska” je izrada pismena kojim se pokreće postupak ili koje se podnosi u pojedinoj fazi postupka odlučivanja o pravu, obavezi ili interesu zasnovanom na zakonu, a naročito sastavljanje tužbe, zahteva, predloga, molbe, pritužbe, žalbe, prigovora i drugog pravnog leka, kao i ustavne žalbe, u sudskom postupku, postupku pred Ustavnim sudom, kao i drugostepenom upravnom postupku,
- „zastupanje” je svaka pravna radnja koju na osnovu ovlašćenja za zastupanje preuzima punomoćnik u ime i za račun korisnika besplatne pravne pomoći u postupku odlučivanja o njegovom pravu, obavezi ili zakonu zasnovanom interesu, a naročito sastavljanje isprava i podnesaka, davanje pravnih saveta, kao i

preduzimanje ili predlaganje preduzimanja procesnih radnji u toku ročišta, u sudskom postupku, postupku pred ustavnim sudom, kao i drugostepenom upravnom postupku,

- „odbrana” je zastupanje osumnjičenog, okrivljenog odnosno optuženog u krivičnom postupku,
- „sprovođenje postupka posredovanja u rešavanju sporova” je svaka radnja koju, u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje posredovanje u rešavanju sporova, preduzme posrednik u postupku mirnog rešavanja spora,
- „tražilac besplatne pravne pomoći” je lice koje je nadležnom organu podnelo zahtev za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć (u daljem tekstu: tražilac),
- „korisnik besplatne pravne pomoći” je svako lice koje ostvaruje pravo na besplatnu pravnu pomoć u skladu sa ovim zakonom (u daljem tekstu: korisnik),
- „pružalac besplatne pravne pomoći” je lice koje je na osnovu ovog zakona ovlašćeno da pruži besplatnu pravnu pomoć, odnosno advokat, služba pravne pomoći obrazovana u jedinici lokalne samouprave, javni beležnik, posrednik, udruženje, pravni fakultet (u daljem tekstu: pružalac),
- „organ javne vlasti” je državni organ, organ autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave, kao i organizacija kojoj je povereno vršenje javnih ovlašćenja.

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumevaju iste izraze u ženskom rodu.

Pravo na besplatnu pravnu pomoć

Član 4.

Pravo na besplatnu pravnu pomoć, u smislu ovog zakona, je pravo na pravnu pomoć koje korisnik ostvaruje bez naknade, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Odredbe ovog zakona primenjuju se samo u slučajevima u kojima korisnik nije ostvario pravo na besplatnu pravnu pomoć u skladu sa odredbama drugih zakona.

Osnovna načela funkcionisanja sistema besplatne pravne pomoći

Član 5.

Sistem besplatne pravne pomoći ustanovljen ovim zakonom zasniva se na:

- jednakoj dostupnosti prava na besplatnu pravnu pomoć bez diskriminacije pružaoca, tražioca i korisnika, i obezbeđivanju pristupačnosti objekata u kojima se pruža besplatna pravna pomoć,
- očuvanju integriteta postupka u okviru kojeg se pruža besplatna pravna pomoć,
- obezbeđenju savesnog profesionalnog i nezavisnog postupanja pružaoca i poštovanju dostojanstva tražioca i korisnika;
- usmerenosti ka stvarnim potrebama tražioca i korisnika, kao i praćenju njihovih potreba,
- podsticanju razvoja opšteg pravnog informisanja i savetovanja o ostvarivanju prava na besplatnu pravnu pomoć,
- podsticanju mirnog rešavanja sporova,
- efikasnosti, ekonomičnosti i održivosti sistema besplatne pravne pomoći,
- unapređivanju i korišćenju svih postojećih profesionalnih kapaciteta za pružanje besplatne pravne pomoći,
- podsticanju saradnje u radu pružalaca,
- javnosti svih oblika rada (upravljanje, rukovođenje, odlučivanje) u sistemu besplatne pravne pomoći,
- kontroli i unapređivanju kvaliteta pružanja besplatne pravne pomoći, kao i praćenju načina i rezultata pružanja besplatne pravne pomoći.

Vrste i oblici besplatne pravne pomoći

Član 6.

Besplatna pravna pomoć se pruža kao primarna i sekundarna pravna pomoć.

Primarna pravna pomoć obuhvata davanje opšte pravne informacije, početnog pravnog saveta i pravnog saveta, kao i sastavljanja isprave.

Sekundarna pravna pomoć obuhvata zastupanje, sastavljanje podnesaka, odbranu i sprovođenje postupka posredovanja.

Pravo na besplatnu pravnu pomoć

Član 7.

Opšta pravna informacija i početni pravni savet kao oblici primarne pravne pomoći, dostupni su svima bez ispunjavanja posebnih uslova,

Pravni savet i sastavljanje isprave kao oblici primarne pravne pomoći dostupni su korisnicima navedenim u članu 8. ovog zakona.

Pravna pomoć iz stava 2. ovog člana može se pružiti i bez ispunjavanja posebnih uslova.

Zahtev za priznavanje prava na sekundarnu besplatnu pravnu pomoć odbija se ako se odnosi na:

- 1) privredne sporove;
- 2) postupak registracije pravnih lica;
- 3) postupak naknade štete za povredu časti i ugleda;
- 4) postupak pred prekršajnim sudom, osim ako je za prekršaj zaprećena kazna zatvora;
- 5) postupak u kome bi vrednost spora bila u očiglednoj i značajnoj nesrazmeri sa troškovima postupka;
- 6) postupak u kome je očigledno da ne bi bilo izgleda na uspeh u sporu, posebno ako se očekivanje stranke ne zasniva na činjeničnom stanju, odnosno prikupljenim dokazima ili je u suprotnosti sa pozitivnim propisima, javnim poretkom, i dobrim običajima;
- 7) kada podnosilac zahteva očigledno zloupotrebljava pravo na besplatnu pravnu pomoć ili drugo pravo.

Korisnici besplatne pravne pomoći

Član 8.

Ako se troškovi za pružanje besplatne pravne pomoći nadoknađuju iz budžeta Republike Srbije u skladu sa odredbama ovog zakona, besplatnu pravnu pomoć može koristiti samo fizičko lice koje ispunjava uslove da bude korisnik prava na novčanu socijalnu pomoć u skladu sa zakonom kojim se uređuje socijalna zaštita, odnosno korisnik prava na dečiji dodatak u skladu sa zakonom kojim se uređuje finansijska podrška porodici sa decom, kao i članovi njegove porodice odnosno zajedničkog domaćinstva, čiji je krug određen ovim propisima.

Besplatnu pravnu pomoć iz stava 1. ovog člana može koristiti, u skladu sa odredbama ovog zakona:

- 1) državljanin Republike Srbije;
- 2) lica bez državljanstva (apatridi) koji zakonito borave u Republici Srbiji;
- 3) strani državljani sa stalnim boravkom u Republici Srbiji;
- 4) druga lica za koja je zakonom ili međunarodnim ugovorom koji obavezuje Republiku Srbiju utvrđeno da imaju pravo na besplatnu pravnu pomoć.

Osim lica iz stava 1. ovog člana, besplatnu pravnu pomoć može izuzetno koristiti na teret budžetskih sredstava, u skladu sa odredbama ovog zakona, i fizičko lice koje ne ispunjava uslove da bude korisnik prava na novčanu socijalnu pomoć u skladu sa zakonom kojim se uređuje socijalna zaštita, odnosno korisnik prava na dečiji dodatak u skladu sa zakonom kojim se uređuje finansijska podrška porodici sa decom, ako bi ono zbog finansiranja pravne pomoći iz sopstvenih prihoda u konkretnom slučaju ušlo u krug lica koja ispunjavaju uslove za korišćenje ovih prava.

Osim lica iz stava 1. ovog člana, besplatnu pravnu pomoć može koristiti na teret budžetskih sredstava, u skladu sa odredbama ovog zakona, i:

- 1) dete o čijem se pravu, obavezi, odnosno interesu zasnovanom na zakonu odlučuje u postupku pred organom javne vlasti;
- 2) lice u odnosu na koje se sprovodi mera zadržavanja i smeštaja bez pristanka u psihijatrijskoj ustanovi, u tom postupku;
- 3) lice prema kome se sprovodi postupak delimičnog ili potpunog lišenja ili vraćanja poslovne sposobnosti, u tom postupku;
- 4) lice koje ostvaruje pravo na pravnu zaštitu od porodičnog nasilja, u tom postupku;
- 5) lice koje ostvaruje pravo na pravnu zaštitu od torture odnosno trgovine ljudima, u tom postupku;
- 6) lice koje traži azil u Republici Srbiji;
- 7) izbeglica, lice pod subsidijarnom zaštitom ili interno raseljeno lice;
- 8) osoba sa invaliditetom koja je korisnik usluge smeštaja u sistemu socijalne zaštite;
- 9) dete zaštićeno kroz uslugu smeštaja u sistemu socijalne zaštite;
- 10) deca i mladi koji su napustili uslugu socijalnog smeštaja do navršene 26 godine života;
- 11) odrasla i stara lica koja su bez pristanka na smeštaju u ustanovi socijalne zaštite;
- 12) lice koje ostvaruje pravo na upis u matičnu knjigu rođenih u skladu sa pravilima zakona kojim se uređuje vanparnični postupak, u tom postupku.

Pružaoци besplatne pravne pomoći

Član 9.

Primarnu pravnu pomoć pružaju advokati, javni beležnici, službe pravne pomoći obrazovane u jedinicama lokalne samouprave, i drugi organi javne vlasti, udruženja i pravni fakulteti.

Lice koje pruža primarnu pravnu pomoć u pravnom licu iz stava 1. ovog člana mora biti diplomirani pravnik.

Sekundarnu pravnu pomoć pružaju:

- advokati;
- javni beležnici i medijatori, u okviru svoje delatnosti;
- predstavnici službe pravne pomoći obrazovane u jedinicama lokalne samouprave;
- predstavnici udruženja u postupku pred državnim organom uprave ili organizacijom kojoj je povereno vršenje javnih ovlašćenja;
- predstavnici udruženja u slučaju u kojem imaju pravo na podnošenje tužbe zbog povrede prava i sloboda drugih lica, u skladu sa odredbama posebnih zakona;
- predstavnici udruženja koja mogu imati položaj umešača u sporu u kojem se odlučuje o pravu, slobodi ili interesu zasnovanom na zakonu člana udruženja, u skladu sa odredbama posebnih zakona.

II. REGISTAR PRUŽALACA

Jedinstveni registar pružalaca

Član 10.

Svi pružaoci upisuju se u Registar pružalaca besplatne pravne pomoći (u daljem tekstu: Registar).

Registar vodi ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa (u daljem tekstu: ministarstvo), kao jedinstvenu javnu elektronsku bazu podataka o pružiocima besplatne pravne pomoći.

Ministarstvo vodi evidenciju advokata koji pružaju besplatnu pravnu pomoć na osnovu liste advokata koju dostavlja Advokatska Komora Srbije.

Lista advokata iz stava 3 ovog člana je sastavni deo registra.

Način upisa i vođenje Registra bliže se uređuje aktom ministra nadležnog za poslove pravosuđa (u daljem tekstu: ministar).

Predmet registracije

Član 11.

Registar sadrži sledeće podatke o pružaocu:

- lično ime, jedinstveni matični broj građana, odnosno naziv pružaoca, adresu prebivališta, boravišta odnosno sedišta, broj telefona i adresu elektronske pošte;
- podatke o registraciji profesionalne delatnosti pružaoca;
- podatke o odgovornom licu i licu koje radi na pružanju besplatne pravne pomoći kod pružaoca, sa podacima iz alineje 1. stava 1. ovog člana;
- podatke o obliku pravne pomoći koji je pružalac ovlašćen da pruža;
- podatke o posebnoj stručnoj kvalifikaciji pružaoca, odnosno stručnoj kvalifikaciji lica koje je angažovano na poslovima pružanja besplatne pravne pomoći kod pružaoca.

Na zahtev pružaoca, u Registar se unose i podaci o posebnom načinu pružanja besplatne pravne pomoći, kao što je pružanje besplatne pravne pomoći putem telefona ili elektronske pošte i sl.

Ako je više pružalaca na osnovu ugovora obrazovalo zajedničku službu pravne pomoći, podaci o tome unose se u Registar, i to uz ostale podatke o svakom od pružaoca pojedinačno.

Promena podataka

Član 12.

Promena registrovanih podataka iz člana 11. ovog zakona prijavljuju se ministarstvu najkasnije u roku od 15 dana od dana nastanka promene.

Brisanje iz Registra

Član 13.

Ministarstvo briše pružaoca iz Registra u slučaju:

- da je pružalac zahtevao brisanje iz Registra;
- smrti pružaoca koji je fizičko lice ili njegovog brisanja iz matičnog imenika pružalaca koji vodi organizacija koja ima javno ovlašćenje za vođenje imenika;
- da je pružalac koji je pravno lice prestao da postoji;

- da je protiv pružaoca doneta konačna odluka o brisanju iz Registra na osnovu sprovedenog postupka kontrole kvaliteta pružene besplatne pravne pomoći, u skladu sa odredbama ovog zakona.
Odluka ministarstva o brisanju iz Registra je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.

III. OBAVEZE PRUŽALACA

Savesno i profesionalno postupanje

Član 14.

Pružalac postupa samostalno, u skladu sa pravilima struke i rukovodeći se opravdanim interesima korisnika
Pružalac obezbeđuje blagovremeno i efektivno pružanje besplatne pravne pomoći.
Pružalac ne sme da traži i ne sme da primi naknadu za pružanje besplatne pravne pomoći od korisnika.

Obaveza pružanja besplatne pravne pomoći

Član 15.

Pružalac je dužan da pruži besplatnu pravnu pomoć licu koje ima status korisnika na osnovu odredaba ovog zakona, osim:

- ako zahtev korisnika nije blagovremen,
  - ako korisnik uslovljava korišćenje besplatne pravne pomoći krajnjim ishodom, odnosno uspehom u postupku,
  - ako se korisnik ne ponaša u granicama zakona u odnosu prema licu koje pruža besplatnu pravnu pomoć,
  - ako postoji sukob interesa između korisnika i pružaoca, odnosno lica koje pruža besplatnu pravnu pomoć, u skladu sa zakonskim propisima,
  - ako se zahtev korisnika odnosi na privredne sporove;
  - ako se zahtev korisnika odnosi na postupak registracije pravnih lica;
  - ako se zahtev korisnika odnosi na postupak naknade štete za povredu časti i ugleda;
  - ako se zahtev korisnika odnosi na postupak pred prekršajnim sudom, osim ako je za prekršaj zaprećena kazna zatvora;
  - ako se zahtev korisnika odnosi na postupak u kome bi vrednost spora bila u očiglednoj i značajnoj nesrazmeri sa troškovima postupka;
  - ako se zahtev korisnika odnosi na postupak u kome je očigledno da ne bi bilo izgleda na uspeh u sporu, posebno ako se očekivanje stranke ne zasniva na činjeničnom stanju, odnosno prikupljenim dokazima ili je u suprotnosti sa pozitivnim propisima, javnim poretkom, i dobrim običajima;
  - kada podnosilac zahteva očigledno zloupotrebljava pravo na besplatnu pravnu pomoć ili drugo pravo.
- Ako odbije pružanje besplatne pravne pomoći u skladu sa stavom 1. ovog člana, pružalac bez odlaganja o tome obaveštava korisnika kao i organ nadležan za odlučivanje o korišćenju prava.

Evidencija i izveštavanje

Član 16.

Pružalac vodi evidenciju o pruženoj besplatnoj pravnoj pomoći, a naročito o broju korisnika i oblicima pružene besplatne pravne pomoći.

Pružalac dostavlja ministarstvu redovan godišnji izveštaj sa podacima iz stava 1. ovog člana do 31. decembra tekuće godine, a na zahtev ministarstva u postupku nadzora nad sprovođenjem zakona i vanredni izveštaj.

Način vođenja evidencije i njena sadržina uređuje se aktom koji donosi ministar.

Zaštita podataka

Član 17.

Pružalac čuva kao poverljive podatke do kojih je došao u toku pružanja besplatne pravne pomoći, a posebno one koji se odnose na korisnika, predmet i postupak.

Korišćenje poverljivih podataka iz stava 1. ovog člana, u sopstvenu ili tuđu korist, odnosno na štetu korisnika, predstavlja akt nesavesnog postupanja pružaoca.

Zaštita podataka o korisniku obezbeđuje se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Organizacija rada

Član 18.

Pružalac samostalno organizuje rad na poslovima pružanja besplatne pravne pomoći.

Ministarstvo propisuje jedinstvene standarde i minimum tehničkih uslova za pružanje besplatne pravne pomoći, a naročito u pogledu obaveza upoznavanja korisnika sa predmetom, određivanja odgovornog lica, obeležavanja radnih prostorija i određivanja radnog vremena, propisivanja sadržine formulara, naloga za rad i druga pitanja.

Pružalac obezbeđuje korisnicima pristup informacijama koje se odnose na organizaciju rada na poslovima pružanja besplatne pravne pomoći.

Nije dopušteno širenje informacija iz stava 3. ovog člana u obliku oglasnih poruka.

Posebne obaveze organa javne vlasti

Član 19.

Organ javne vlasti koji odlučuje o pravu, obavezi ili interesu zasnovanom na zakonu organizuje službu besplatne pravne pomoći koja pruža opšte pravne informacije, odnosno daje početni pravni savet u vezi sa vršenjem javnih ovlašćenja organa.

Jedinica lokalne samouprave ustanovljava službu besplatne pravne pomoći i pruža primarnu i sekundarnu pravnu pomoć prema odredbama zakona kojima se uređuje postupak.

Jedinica lokalne samouprave može organizovati zajedničku službu pravne pomoći sa drugim pružaocem, ali ne može preneti u potpunosti svoje obaveze iz stava 2. ovog člana na drugog pružaoca.

IV. POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA BESPLATNU PRAVNU POMOĆ

Zahtev za korišćenje besplatne pravne pomoći

Član 20.

Zahtev za korišćenje sekundarne besplatne pravne pomoći (u daljem tekstu: zahtev) tražilac podnosi organu opštinske odnosno gradske uprave nadležnom za poslove socijalne zaštite (u daljem tekstu: organ uprave), u mestu svog prebivališta ili boravišta, odnosno u mestu pružanja pravne pomoći.

Zahtev se podnosi pismeno ili usmeno na zapisnik.

Zahtev se može podneti i preko zakonskog zastupnika, punomoćnika ili lica koje podnosilac odredi.

Uz zahtev iz stava 3. ovog člana prilaže se i dokaz o vršenju prava zakonskog zastupanja, odnosno punomoćje.

Na zahtev iz stava 1. ovog člana se ne plaća taksa.

Sadržina zahteva

Član 21.

Zahtev sadrži:

- 1) lično ime i adresu prebivališta, odnosno boravišta tražioca;
- 2) opis problema u vezi sa kojim se traži besplatna pravna pomoć, kao i dokumenta koja se odnose na problem ako su na raspolaganju tražiocu.

Ministar propisuje obrazac zahteva.

Utvrđivanje osnovanosti zahteva

Član 22.

Organ uprave utvrđuje da li je zahtev dopušten prema odredbama člana 7. ovog zakona.

Organ uprave utvrđuje da li tražilac ispunjava uslove za ostvarivanje prava iz člana 8. ovog zakona na osnovu uvida u evidenciju i druge dokaze kojima raspolaže, odnosno na osnovu dokaza koje je tražilac podneo uz zahtev ili naknadno dostavio.

Upućivanje

Član 23.

Ako je utvrđeno da je zahtev osnovan u skladu sa članom 22. ovog zakona, organ uprave rešenjem usvaja zahtev i upućuje korisnika na odgovarajućeg registrovanog pružaoca, u skladu sa postupkom koji se utvrđuje aktom ministra.

Na rešenje iz stava 1 ovog člana nije dozvoljena žalba.

Rešenje iz stava 1. ovog člana sadrži i opis problema u vezi sa kojim je tražena besplatna pravna pomoć.

Odbijanje zahteva

Član 24.

Organ uprave donosi obrazloženo rešenje o odbijanju zahteva za korišćenje besplatne pravne pomoći ako utvrdi da nisu ispunjeni zakonski uslovi za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć iz članova 7. i 8. ovog zakona.

Ako odbije zahtev tražioca, organ uprave ga obaveštava o registrovanim pružaocima besplatne pravne pomoći kojima može da se obrati iako ne ispunjava uslove iz čl. 7. i 8. ovog zakona.

Žalba protiv rešenja o odbijanju zahteva

Član 25.

Žalba protiv rešenja o odbijanju zahteva iz člana 24. ovog zakona podnosi se ministarstvu u skladu zakonom kojim se uređuje opšti upravni postupak.

Odluka po žalbi je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.

Rokovi

Član 26.

Postupak po zahtevu tražioca je hitan.

Organ uprave upućuje tražioca na odgovarajućeg registrovanog pružaoca u skladu sa članom 23. ovog zakona, bez odlaganja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema zahteva.

Ako je tražena dopunska dokumentacija o ispunjenosti uslova, rok iz stava 1. ovog člana se računa od dana dostavljanja dopunske dokumentacije.

Izuzetno, organ uprave donosi odluku neposredno nakon prijema zahteva, ako postoji opasnost od nastanka nenadoknadive štete ili ako bi tražilac zbog isteka roka izgubio pravo na preduzimanje radnje u postupku.

Tražilac podnosi žalbu ministarstvu u skladu sa članom 25. stav 1. ovog zakona u roku od 15 dana od dana prijema rešenja o odbijanju zahteva, odnosno od dana proteka roka propisanog stavovima 2. i 3. ovog člana.

Odluka o žalbi iz člana 25. stav 2. ovog zakona donosi se u roku od trideset dana od dana prijema žalbe.

Obaveza prijavljivanja promene stanja

Član 27.

Od podnošenja zahteva za besplatnu pravnu pomoć do dana konačnog obračuna troškova besplatne pravne pomoći, korisnik je dužan da obavesti organ uprave o svim promenama koje bi mogle imati uticaja na ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć u roku od 15 dana od nastupanja promene.

Organ uprave po službenoj dužnosti preispituje odluku o ispunjenosti uslova za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć ako se pojave nove okolnosti koje ukazuju da korisnik neopravdano koristi besplatnu pravnu pomoć.

Na osnovu utvrđenih okolnosti iz stava 2. ovog člana, organ uprave donosi rešenje o prestanku priznatog prava na besplatnu pravnu pomoć.

Žalba protiv rešenja iz stava 3. ovog člana podnosi se ministarstvu u skladu sa zakonom kojim se uređuje opšti upravni postupak.

Odluka po žalbi je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.

Pravo korisnika na pritužbu

Član 28.

Korisnik podnosi pritužbu ministarstvu preko organa uprave, ako smatra da je pružalac postupio suprotno odredbama čl. 14. do 19. ovog zakona kojima se propisuju obaveze pružalaca.

Pritužba iz stava 1. ovog člana podnosi se pismeno ili usmeno na zapisnik, u roku od 30 dana od dana saznanja za povredu odredbi zakona.

Pritužba iz stava 1. ovog člana može se podneti i preko zakonskog zastupnika ili punomoćnika.

Uz pritužbu iz stava 3. ovog člana prilaže se i dokaz o vršenju prava zakonskog zastupanja, odnosno punomoćje.

Na pritužbu iz stava 1. ovog člana ne plaća se taksa.

Sadržina pritužbe

Član 29.

Pritužba iz člana 28. ovog zakona sadrži:

- 1) lično ime i adresu korisnika;
- 2) kopiju rešenja za korišćenje besplatne pravne pomoći;
- 3) opis problema koji je nastao povodom pružene besplatne pravne pomoći.

Pritužba može da sadrži i dokaze kojima se potvrđuju navodi korisnika.

Ostala pravila

Član 30.

Na postupanje organa u postupku besplatne pravne pomoći primenjuju se zakon kojim se uređuje opšti upravni postupak ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Evidencija i prikupljanje podataka o sprovođenju zakona

Član 31.

Organ uprave vodi evidenciju o primljenim zahtevima iz člana 20. ovog zakona i rešenjima i odlukama iz čl. 23. do 26. ovog zakona.

Način vođenja evidencije iz stava 1. ovog člana propisuje ministar.

Kopiju evidencije iz stava 1. ovog člana i člana 16. ovog zakona dostavlja se ministarstvu u skladu sa podzakonskim aktom koje donosi ministar, u cilju statističke obrade podataka iz evidencije i obezbeđivanja nadzora nad sprovođenjem ovog zakona.

V. FINANSIRANJE SISTEMA BESPLATNE PRAVNE POMOĆI

Naknada za pružanje besplatne pravne pomoći

Član 32.

Naknadu za rad advokata, javnog beležnika i posrednika za pružanje sekundarne besplatne pravne pomoći u konkretnom predmetu, obezbeđuje Republika Srbija u skladu sa odredbama ovog zakona. U ostalim slučajevima, naknadu za pružanje besplatne pravne pomoći snosi pružalac.

Tarifa

Član 33.

Vlada, na predlog ministra, utvrđuje tarifu za nadoknadu troškova za pružanje besplatne pravne pomoći iz člana 32. stav 1. ovog zakona.

Nadoknada troškova po tarifi

Član 34.

Pružalac podnosi zahtev za naknadu troškova i dokaz da je besplatna pravna pomoć pružena na overu organu uprave koji je doneo odluku o ispunjenosti uslova za korišćenje besplatne pravne pomoći. Nakon overe, pružalac dostavlja ministarstvu overeni zahtev i račun za pruženu besplatnu pravnu pomoć radi naknade troškova. Bliža pravila o postupku nadoknade troškova iz stava 1. i 2. ovog člana propisuje ministar.

Projektno finansiranje iz javnih prihoda

Član 35.

Sredstva namenjena projektnom finansiranju pružanja besplatne pravne pomoći iz člana 32. stav 2. ovog zakona, koja se obezbeđuju iz javnih prihoda, mogu se preneti samo onom pružaocu koji je registrovan u skladu sa odredbama ovog zakona.

Povraćaj primljenih sredstava

Član 36.

Republika Srbija ima pravo da od korisnika zahteva povraćaj sredstava isplaćenih za pružanje besplatne pravne pomoći u sledećim slučajevima:

- ako je pravo na besplatnu pravnu pomoć ostvareno na osnovu netačnih ili neistinitih podataka,
- ako se nije prijavila promena stanja u vezi sa uslovima za priznavanje prava na besplatnu pravnu pomoć u toku postupka, u skladu sa odredbama ovog zakona,
- kada je u postupku nadzora utvrđena zloupotreba prava po ovom zakonu,
- ako je došlo do prestanka prava na novčanu socijalnu pomoć usled ishoda postupka u kojem je pružena besplatna pravna pomoć,
- pružene besplatne pravne pomoći po osnovu člana 8. stav 4. ovog zakona, ako se naknadno utvrdi da korisnik ne ispunjava uslove iz člana 8. stav 1. ovog zakona.

Ako je u postupku odlučeno u korist korisnika i ako je sud doneo odluku o nadoknadi troškova postupka na teret suprotne strane, pružalac je dužan da nakon naplate troškova postupka vrati sredstva koja su mu isplaćena za pružanje besplatne pravne pomoći u skladu sa ovim zakonom u budžet Republike Srbije, osim ako naplata troškova nije moguća.

Pružaoци besplatne pravne pomoći su dužni da se u postupku brinu za nadoknadu i naplatu troškova prema pravilima struke s pažnjom dobrog stručnjaka.

Ustanovljava se založno pravo Republike Srbije na sredstvima iz st. 1. i 2. ovog člana u skladu sa pravilima o zalozi na potraživanjima u visini isplaćene naknade za pruženu besplatnu pravnu pomoć. Bliža pravila o načinu i postupku povraćaja primljenih novčanih sredstava propisuju se aktom ministra.

VI. BESPLATNA PRAVNA POMOĆ U PREKOGRANIČNOM SPORU

Opšta odredba

Član 37.

Besplatna pravna pomoć u prekograničnim sporovima pruža se u skladu sa odredbama ove glave zakona i Direktivom Saveta 2003/8/EZ, od 27. januara 2003. o unapređenju pristupa pravdi u prekograničnim sporovima putem utvrđivanja minimuma zajedničkih pravila koja se odnose na pravnu pomoć u takvim sporovima (SL L 225, 31. 8. 2005).

Prekogranični spor

Član 38.

Prekogranični spor u smislu ovoga zakona je spor u kome podnosilac zahteva za odobravanje pravne pomoći ima prebivalište ili boravište u državi članici Evropske unije, a koja nije država članica u kojoj postupa sud, odnosno u kojoj se zahteva izvršenje sudske odluke.

Pravna pomoć u prekograničnom sporu odobrava se u građanskim i trgovinskim stvarima, postupcima mirnog rešavanja sporova, vansudskom poravnanju, izvršenju javnih isprava i pravnom savetovanju u tim postupcima. Odredbe o pravnoj pomoći u prekograničnom sporu ne primenjuju se u poreskim, carinskim i drugim upravnim postupcima.

Postojanje prekograničnog spora utvrđuje se prema vremenu podnošenja zahteva.

Odredbe o prekograničnom sporu ne primenjuju se u odnosu na Kraljevinu Dansku.

Odobrovanje besplatne pravne pomoći

Član 39.

Podnosiocu zahteva za odobravanje besplatne pravne pomoći u prekograničnom sporu odobriće se pravna pomoć ako ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovoga člana, besplatna pravna pomoć se može odobriti podnosiocu zahteva koji ne ispunjava uslove iz člana 8. stav 1 ovog zakona, ako dokaže da nije sposoban da plati troškove postupka zbog razlike u troškovima života između države članice u kojoj ima prebivalište ili boravište i troškova života u Republici Srbiji.

U postupku odobravanja besplatne pravne pomoći u prekograničnom sporu ne plaća se taksa.

Podnošenje zahteva za besplatnu pravnu pomoć u prekograničnim sporovima

Član 40.

Podnosilac zahteva koji ima prebivalište ili boravište u državi članici Evropske unije, a zahteva pravnu pomoć u prekograničnom sporu pred sudom u Republici Srbiji, ostvaruje pravo na pravnu pomoć u skladu s

ovim zakonom. Za utvrđivanje prebivališta ili boravišta merodavno je pravo države u kojoj stranka ima prebivalište ili boravište.

Podnosilac zahteva iz stava 1. ovoga člana ili nadležni organ države članice u kojoj ima prebivalište ili boravište (organ otpreme), zahtev za pravnu pomoć podnosi u ministarstvu (organ prijema).

Obrasci i priložene isprave dostavljaju se prevedeni na srpski jezika, a u suprotnom, zahtev će se odbiti.

Ako spor povodom kojeg se zahtev podnosi nije prekogranični spor ili ako podnosilac zahteva nema pravo na besplatnu pravnu pomoć u prekograničnom sporu, ministarstvo će rešenjem odbiti zahtev.

Protiv rešenja ministarstva nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Postupak po uredno podnetom zahtevu za besplatnu pravnu pomoć u prekograničnim sporovima

Član 41.

Ministarstvo će uredno podnesen zahtev proslediti organu uprave radi donošenja odluke o zahtevu. Rešenje o zahtevu za odobravanje pravne pomoći dostavlja se podnosiocu zahteva preko ministarstva.

Protiv rešenja organu uprave može se izjaviti žalba ministarstvu u roku od 30 dana od dana dostavljanja rešenja.

Ministarstvo odlučuje o žalbi u roku od 30 dana od dana dostavljanja žalbe.

Vrste troškova koje obuhvata besplatna pravna pomoć u prekograničnim sporovima

Član 42.

Pravna pomoć odobrena u državi članici Evropske unije u kojoj sud postupa obuhvata sledeće troškove, direktno povezane sa prekograničnim sporovima:

1) prevođenje u toku postupka u prekograničnim sporovima;

2) prevođenje isprava koje zahteva sud ili nadležni organ, a koje podnosi korisnik u vezi sa rešavanjem predmeta;

3) putne troškove koje snosi podnosilac zahteva, ako sud ili zakon države članice Evropske unije zahteva posebnu pažnju lica zaduženih za predstavljanje slučaja podnosioca zahteva pred sudom, a sud odluči da se ta lica ne mogu saslušati na drugi sudu prihvatljiv način.

Podnošenje zahteva za besplatnu pravnu pomoć u prekograničnim sporovima u državi članici Evropske unije

Član 43.

Podnosilac zahteva koji ima prebivalište ili boravište u Republici Srbiji, a koji traži pravnu pomoć u prekograničnom sporu pred sudom druge države članice Evropske unije, zahtev podnosi organu uprave prema mestu svog prebivališta ili boravišta.

Organ uprave prosleđuje zahtev ministarstvu u roku od osam dana od prijema zahteva.

Ministarstvo će prevesti zahtev i priložene isprave na službeni jezik ili jedan od službenih jezika države članice Evropske unije i nadležnog organa prijema i proslediti ih nadležnom organu države članice Evropske unije u kojoj sud postupa ili u kojoj se zahteva izvršenje sudske odluke (organ prijema) u roku od 15 dana od prijema zahteva. Ako pravna pomoć ne bude odobrena, podnosilac zahteva dužan je da nadoknadi troškove prevođenja.

Ako se pravna pomoć zahteva za spor koji nije prekogranični spor ili ako podnosilac zahteva nema pravo na pravnu pomoć u prekograničnom sporu, ministarstvo će rešenjem odbiti zahtev.

Protiv rešenja Ministarstva žalba nije dozvoljena, ali se može pokrenuti upravni spor.

Nezavisno od stava 1. ovoga člana, podnosilac zahteva može podneti zahtev neposredno organu koji je nadležan za primanje zahteva u državi članici Evropske unije u kojoj postupa sud ili u kojoj treba izvršiti sudsku odluku.

Vrste troškova koje obuhvata besplatna pravna pomoć

Član 44.

Ako podnosilac zahteva ima prebivalište ili boravište u Republici Srbiji, besplatna pravna pomoć u Republici Srbiji će se obezbediti za pokrivanje:

- 1) troškova vezanih za pomoć lokalnog advokata ili drugog lica koje je zakonom ovlašćeno za pravno savetovanje, a koji su nastali u državi članici Evropske unije u kojoj sud postupa do trenutka primanja zahteva za pravnu pomoć, u skladu sa odredbama Direktive iz člana 37. ovog zakona;
- 2) prevoda zahteva i potrebnih isprava koje se dostavljaju organima države članice Evropske unije.

Obrasci zahteva

Član 45.

Zahtevi iz čl. 40. i 41. ovog zakona podnose se na obrascima propisanim Odlukom Komisije 2004/844/EC od 9. novembra 2004. godine o uvođenju obrasca zahteva za pravnu pomoć u okviru Direktive 2003/8/EZ o poboljšanju pristupa sudu u prekograničnim sporovima putem uspostavljanja minimuma zajedničkih pravila koja se odnose na pravnu pomoć u takvim sporovima (SL L 365, 10. 12. 2004.) i Odlukom Komisije 2005/630/EK, od 26. avgusta 2005. godine o uvođenju obrasca za otpremanje zahteva za pravnu pomoć prema Direktivi 2003/8/EZ o poboljšanju pristupa sudu u prekograničnim sporovima uspostavljanjem minimalnih zajedničkih pravila, koja se odnose na pravnu pomoć u takvim sporovima (SL L 225, 31. 8. 2005).

VII. NADZOR

Nadzor nad sprovođenjem zakona

Član 46.

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona vrši ministarstvo.

Nadzor iz stava 1. ovog člana obuhvata nadzor nad zakonitošću rada pružalaca besplatne pravne pomoći. U vrešnju nadzora iz stava 1. ovog člana, ministarstvo može zahtevati vanredne izveštaje od pružaoca za period za koji je pružalac dužan da čuva podatke u skladu sa zakonom i podatke o radu pružalaca u cilju utvrđivanja stanja pružanja besplatne pravne pomoći i upozoriti na uočene nepravilnosti i odrediti mere i rok za njihovo otklanjanje.

U slučaju nepostupanja po upozorenju u roku iz stava 3. ovog člana, ministarstvo donosi rešenje o brisanju pružaoca iz registra.

Odluka o brisanju iz registra je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.

Ministarstvo na svojoj internet stranici objavljuje redovan godišnji izveštaj o sprovođenju zakona do 31. marta tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu.

Kontrola kvaliteta

Član 47.

Kontrola kvaliteta obuhvata kontrolu rada pružalaca besplatne pravne pomoći.

Ministarstvo pokreće postupak kontrole:

- na osnovu uočenih nepravilnosti prilikom vršenja nadzora nad sprovođenjem zakona,
- na osnovu pritužbe korisnika, ili organa pred kojim se vodi postupak,
- po sopstvenoj inicijativi, na osnovu uvida u izveštaje pružalaca iz člana 15. ovog zakona, račune za naknadu troškova iz člana 34. stav 2. ovog zakona i evidenciju pružene besplatne pravne pomoći iz člana 31. ovog zakona.

Postupak kontrole kvaliteta

Član 48.

Ako se prilikom kontrole kvaliteta uoče nedostaci u pružanju besplatne pravne pomoći vezanih za pravila profesije, pružaocu se dostavlja pritužba, kao inicijativa za pokretanje postupka utvrđivanja odgovornosti pružaoca, i to ako je pružalac:

- advokat ili javni beležnik, pritužba se dostavlja nadležnom profesionalnom udruženju;
- služba besplatne pravne pomoći u jedinici lokalne samouprave, pritužba se dostavlja opštinskom, odnosno gradskom veću.

Nakon upućivanja inicijative iz stava 1. ovog člana, nadležni organi profesionalnog udruženja, odnosno jedinice lokalne samouprave sprovode postupak kontrole u skladu sa zakonom i dostalaju odluku ministarstvu.

Ako nadležni organi iz stava 2. ovog člana utvrde nesavesno ili nestručno pružanje besplatne pravne pomoći, ministarstvo donosi rešenje o brisanju iz Registra u skladu sa odlukom.

Do donošenja odluke nadležnih organa iz stava 2. ovog člana, ministarstvo, advokatska komora, odnosno komora javnih beležnika može pružaocu zabraniti pružanje besplatne pravne pomoći, ako je očigledno da je pružalac postupao nesavesno ili neprofesionalno.

Ako je u postupku kontrole kvaliteta utvrđeno nesavesno ili nestručno pružanje besplatne pravne pomoći od strane drugih pružaoca, ministarstvo dostavlja pritužbu pružaocu besplatne pravne pomoći. U slučaju nepostupanja po upozorenju, ministarstvo donosi rešenje o brisanju iz Registra.

Odluka o brisanju iz Registra iz st. 3. i 5. ovog člana je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.

Zamena pružaoca

Član 49.

Ako je u postupku nadzora i kontrole kvaliteta utvrđena odgovornost pružaoca, korisniku se određuje drugi pružalac u skladu sa ovim zakonom, bez podnošenja novog zahteva iz člana 20. ovog zakona.

Savet za praćenje sistema besplatne pravne pomoći

Član 50.

U cilju praćenja unapređivanja sistema pružanja besplatne pravne pomoći u Republici Srbiji, Vlada odlukom osniva Savet za praćenje sistema besplatne pravne pomoći kao povremeno radno telo Vlade, u skladu sa zakonom koji uređuje Vladu.

Odlukom iz stava 1. ovog člana uređuje se zadatak i sastav Saveta za praćenje sistema besplatne pravne pomoći, kao i druga pitanja od značaja njegov rad.

VIII. KAZNENE ODREDBE

Prekršaji

Član 51.

Novčanom kaznom od 100.000 do 500.000. dinara kazniće se pravno lice – pružalac ako:

- 1) pruža besplatnu pravnu pomoć bez upisa u Registar, osim ako je u pitanju advokat (član 10. stav 1);
- 2) ne prijavi promenu podataka upisanih u Registar (član 12);
- 3) traži ili prima naknadu od korisnika (član 14. stav 4.);
- 4) ne vodi evidenciju o pruženoj besplatnoj pravnoj pomoći (član 16. stav 1);
- 5) ne čuva poverljivost podataka do kojih je došao u toku pružanja besplatne pravne pomoći (član 17. stav 1);
- 6) ako ne izvrši povraćaj primljenih novčanih sredstava (član 36).

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu, odnosno jedinici lokalne samouprave novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se fizičko lice – pružalac, novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara.

Novčanom kaznom od 20.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj rukovodilac organa javne vlasti, odnosno jedinice lokalne samouprave koji ne organizuje službu pravne pomoći (član 19. stav 1 i 2).

IX. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 52.

Podzakonski akti propisani ovim zakonom doneće se u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rok za organizovanje i ustanovljavanje službe pravne pomoći

Član 53.

Organi javne vlasti i jedinice lokalne samouprave iz člana 19, stav 1. i 2. ovog zakona organizuju, odnosno ustanovljavaju službu besplatne pravne pomoći u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Stupanje zakona na snagu i početak primene

Član 54.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, a primenjuje se od ____ 2015. godine, izuzev odredaba čl. 37. do 45. koje počinju da se primenjuju od dana pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji.